

MAGYAR KÜRIR.

Nr. 7.

Indult Bétsből, Kedden, Július' 22-dikén, 1828.

Orosz Birodalom.

Sz. Pétervárából Jul. 2-dikán. Tegnap indult útnak innen a' Tsászári Testörző gyalog seregnék még itt hátra-maradott része, melly az Ő Felsége hadi szállására megy; a' napokban ugyan oda a' testörző lovasság is útnak indul. A' gyalogság Vezére Charpovitzky Ő Felségének Generális hadi segédje: a' lovasságot pedig Lewasew Generalis Hadsegéd vezérli.

Június 27-dikén evezett ki a' Kronstadt-i kikötőből azon Orosz hadi Hajóssereg, Kopenhága felé, melly a' Középtengerre megy, hogy ott magát Heyden Vice Admirális Hajósseregével egyesítse. Ez 3 lineahajóból és 3 fregátból áll, úgymint Emánuel 64 ágyús; Fere-Champenoise 84 ágyús; Constantín 74 ágyús lineahajók: a' Fregátok, Mária, Olga, Alexandra, mindenik 44 ágyús. Késérőbe mentek velek Kopenhágáig, Sz. András és Sz. Wladimir 74 ágyús lineahajók, és Merkúr 44 ágyús fregát, mellyek onnan vissza térnek. Július hónapban ismét evez ki Kronstadt-ból egy osztály hadi hajóssereg ugyan-
tsak Hayden V. Admirálishoz, úgymint: két lineahajó, és három fregát. — Ez rendkívülvaló hadi erő lesz a' közép tengeren és az Archipelaguson.

A' Sz. Pétervári legújabb hivatalos tudósítások hosszasan leírják a' hadi tör-

téneteket, mellyek Jun. 12-dikétől kezdve Jun. 25-dikéig az Orosz és Török hadi seregeknél estek. Ezekben kevés vagyon, a' mit mi már le nem írtunk volna. — Azt írják az Ujságok, hogy midőn Bibikow Oberster a' Tsászárnak Brajla vára Capitulatiójának híret megvitte, a' Tsászár sátorából kijöven, így kiáltott fel; hálá légyen az Istennek Brajla miénk, erre az Obestert megölelte, 's azonnal az ősz vitéz Menczikoff sátorába sietett, hogy a' Feldmarschalnak maga adja hírül az örvendetes és fontos tudósítást. Ezután a' táborban közönséges háláadás tartatott, mellynek végződésével a' Tsászár így szólott a' táborhoz: „Szerentsét kívánok hadaimnak a' győzödelemhez; 's meg vagyok a' felől győződve, hogy ti is meg fogjátok magatokat különböztetni, midőn arra szükség leszen.“ mellyre közönséges Hurra örömkialtás lett a' felelet. — Maga eleibe hívatván ekkor a' Tsászár Bibikow Oberstert, és Hertzeg Dolgorukit ki az előtt két nappal érkezett a' Brajlai táborból, őket a' hadi sereg előtt megölelte. A' Tsászár valóságos bajtársok katonáinak, kikkel együtt minden hadi viszontagságokat kész kiállani. Napjában sokszor 4, 5 német mértföldet is lovagol. A' katonák, kik Fejedelmeket mindenkor közöttök forogni látják, víg kedvel mennek előre.

Sz. Pétervára. Jul. 5-kén. Tegnap Te Deum tartatott az Udvari Kápolnában a' Kustendse és Hirsowa várak szerentsés elfoglaltatásáért. Az elfogott Török zászlókat mu'sika szó alatt hordozták el a' Fő Város útszáin. Estve a' Tsászári Palota ki volt világosítva.

Az Odessai Újság Jul. 4-dikén ezeket írja: A' mult hónap 29-dikén, egybe hívatván az ide való Fő-Kormányozó ezen városnak előkelő lakosait, egy Irást olvasott fel előttök, mellyet Ő Felsége az Orosz Tsászár Jun. 24-dikéről Karaszu fő hadiszállásából botsátatt a' Fő Kormányozóhoz, melly itt következik.

„Gróf Semenovits Mihály! Odessa lakosainak előttem esmeretes buzgósága, mellyből ök mind azt, a' mi eddig a' Birodalom javára megkívánatott, mindenkor eleve teljesítették, bizonyos kezesség jele előttem a' felől; hogy ök a' mostani hadi körülállások között is ebbéli jó indulatjoknak új bizonyságait fogják az által adni, hogy a' betegek és sebesek felől, kik Odessába szállítatnak gondoskodni kívánván, számokra ispotályt fognak állítani. Ehez képest azt bízom az Úrra, adja tudtokra nevemben, hogy Én azon vitézek ápolgatásokat, kik eleteket a' Haza boldogításáért és így városok javá elömozdításáért is feláldozzák, reájok bízom, 's meg vagyok győződve a' felől, hogy ök polgári kötelességeknek minden tekintetben megfelelnek, és egy kórháznak minél elébb leendő felállításával, valamint azzal is, hogy a' hazaoltalmazó vitézek szenvedéseiket munkás fáradozásaikkal enyhíteni szerénykednek, az Én várakozásomnak megfognak felelni.“

„Meghagyom az Úrnak, hogy egybegyűjtven a' városnak előkelő lakosait, 's akaratomat tudtokra adván, velek együtt tegye azon rendeléseket,

„mellyeket az ispotály felállítására a' legalkalmasabb helynek választása által is legjobbaknak találánd.“ Miklos.

A' Gyűlés háláadó érzéssel vette Ő Felségének a' város lakosai eránt kinyilatkoztatott bizodalját, 's elvégezte, hogy minden tőlök kitelhető módokat és eszközöket a' Felség kívánságának teljesítésére azonnal elővegyen. A' tzelnek végre hajtását magok közül kiválasztott Biztosokra bízván; ez a' Kórház felállítására egyszersmind önként való szabad ajánlásokra is meghívta a' lakosokat, melly által már is igen nevezetes summa gyült össze.

Jóniai Szigetek.

A' Korfui Újság ezeket közli Máltából Jún. 18-dikán. Kásztor nevű Orosz Fregát Jun. 13-dikán megjelenven a' Máltai kikötőhely előtt, jelentették az egészségre ügyelő tisztviselők, hogy ezen a' hajón igen gyanúsok az esetek. Ehez képest a' hajó a' kikötőbe be sem eresztetett. Szorosán megvizsgáltatván minden körülállások, az a' jelentés tétel, hogy ezen hajó emberei közül a' rajta kiütött pestis által négyen haltak meg. A' Kásztor t. i. két más Orosz országi hadi hajóval együtt egy török Korvettet fogtak el, melly 200 beteget és sebeseket akart az Ibrahim Basa táborából Alexandriába szállítani, 's arról a' 200 foglyokat más 300 elfogott Törökökkel együtt Koronnál a' partra kirakták. Tsak hamar azután egy ember a' Kásztoron hirtelen megbetegedett 's harmadnapra meghalt. Később két ember éppen olyan pestises nyavalyában halt meg. A' hajón lévő nép ezen megrémülven, a' hajós Kapitány minden kigondolható eszközöket elővett, hogy a' pestis elhatalmazásának elejét vehesse. Minden ruhák kimosattak és a' hajó szorgalmatosan ki-

füstöltetett. Tíz nap mulva mind e' mellett, egy negyedik ember is elhalt ugyan azon pestises nyavalyában. Ez indította a' Fregát Kapitányát arra, hogy Máltába menjen és embereit az oda való Veszteglő intézetnek kórházába kiszállítsa, a' mi meg is történt. Mint hogy ezen rettentő nyavalya kiirtására minden segedelem elővétellett, és azolta a' hajón volt nép köztül egy sem betegedett meg, telyes reménységgel vagynak a' Felvígyázók, hogy a' gonosznak már szerentsésen eleit vették.

Görög Ország.

A' Smyrnai Ujság Máj. 31-ki darabjában a' Görög Országi dolgokról elmélkedvén, a' többek közt ezt írja: „Azon férjfiak közt, a' kik a' közelébb lefolyt hét esztendő alatt Görög Országban fő fő rollét vittek, legnevezetesebb Lord Cochrané volt. Ő tehetett volna Görög Orzágnak legtöbbet: 's még is legkevesebbet tett. Ennek oka bizonyosan nem magában Lord Cochranében van; ötét mint nagy Tengeri-katonát már ez előtt is esmerte a' világ. De egyfelől a' vezérlése alá adott nép fenytéktelensége, más felől az Országló-Széknek titkos ellene dolgozása, győzhetetlen akadályokat raktak minden dolgai-ba. De — igazságot szólván, — maga Lord Cochrané is a' Görög Országgal kötött Egyességben kimutatott pénzszomjával sokat ártott magának. Ő úgy akarta vinni a' háborút, mint egy Anglus Admirális: pedig a' Görögöknek mindöszve is egy Flibusztier kellett volna, a' ki pénzt, ne tölök végyen, hanem nekik adjon. — Minthogy az említett Egyesség levél soha sem volt ki hirdetve: ímé mi ki hirdetjük, mert foglalatja előttünk fontosnak tetszik. „Egyesség, mellyet Burdett, Hobhouse

és Ellice Urak mint Lord Cochrané Biztosai — más részről Orlando János és Luriottis András Urak a' Görög Országló Szék Követei Londonban Aug. 6-dik napján 1826 kötöttek 1) A' Görög Országi Követek felveszik Lord Cochranét a' nem honnyi Hajós seregnek Vezéréül. 2) Adnak hat gőzhajót, mellyekkel Lord Cochrané Görög Országba meg indul. 3) Lord Cochrané megesmeri a' Görög Országló Széket mindenben a' mi a' szolgálatot illeti. 4) Lord Cochrané kötelezi magát bizonyos számú Anglus Hajós legények vitelére. 5) Lord Cochrané Tisztjeit és hajós lagényjeit maga választja. 6) A' Görög Országi Követek 150,000 font sterlinget adnak Lord Cochranének részszerént jutalmúl, részszerént a' Hadi költségek győzésére. 7) Ha vége lesz a' Háborúnak, a' hat gőzhajót által adja Lord Cochrané a' Görög Országló Széknek. 8) A' Napolidi Romaniában lévő Tengeri törvényszék az Anglus törvények szerént ítéli meg az elfogott Hajók sorsát. 9) A' Görög Országi Követek 37,000 font sterlinget adnak Lord Cochranének, mint pótlás pénzt a' Brasilián való keresetéért. 10) A' Görög Országló Szék minden fél esztendőben kifizeti a' nem honnyi Hajós legényeket a' kik Lord Cochrané vezérlése alatt állanak. 21) Igéri Görög Ország, hogy a' Hajósereg élelméről gondoskodni fog.“ — Ezen Egyesség levél némelly pontjaira szükséges a' világosítás, a' mit más alkalmatossággal adni is fogunk. Mert előre érezzük, hogy nekünk sokszor kell még beszélni Lord Cochranéről; különösen pedig számadásairól.“

Frantzia Ország.

A' Követek Háza Jul. 8-kán még nem végezte el egészen a' Budget meg-

vizsgálását. Azon tárgyak közt, mellyek Juliusban a' Ház előtt megfordultak, legnevezetesebb volt a' szőlőművelők Jul. 5-kén felvett panasza. Ezek azt kérik, hogy a' mostani Harmintzados Systema változtatódjék meg, mivel a' bor kereskedés kimondhatatlan kárt szenved miatta. Az idegen Országok temérdek harmintzadot vesznek a' Frantzia boroktól (p. o. Svétzia egy hordótól vesz 400 Frankot, Burkus Ország 520-at, Orosz Ország 750-et, Anglia 1200-at) nem azért mintha az idegen borok bévitelének akarnák eleit venni; hanem hogy a' költsönt adják vissza Frantzia Orzágnak. Melly megtetszik onnan, hogy minden más Országi borok harmintzad nélkül bemehetnek. De mióta Frantzia Ország a' Külső Országi Portékákra 's termésekre képtelen nagy harmintzadot kezdte vetni: azolta a' Frantzia bornak otthon kell maradni.

Nimesben (Gard Megye) a' mult Hónap elején nagy háborgások voltak. A' Megye Követei most hirdettetik egy Párisi Ujságban, hogy azok tsak hamar le tsendesítették a' Tisztviselők által, most már tellyes békesség van a' városban.

P o r t u g a l l i a.

Lisbona Jun. 23-kán. Az öszvehívott Cortesek Gyűlése ma nyitattott meg. A' Viseaui Püspök Lobo Urbeszédet tartott a' Rendekhez, mellyben nékiek ajánlotta, hogy D. Miguelt Királyjá válaszsák. Egy szó hallik — így kezdte szavait — az egész Országban; minden Portugallusok (úgy mondhatom) szóval kívánják, hogy a' mostan ditsőségesen Országló Hertzeg Eleinek Királyi Székébe üljön fel. A' Nemesség, a' Papság, a' Törvényszékek és a' Váro-

sok egyformán siettek Ő Hertzegségének ebbéli buzgó kívánságokat eleibe terjeszteni. De a' nagy lelkű Hertzeg, — mind a' mellett is, hogy a' Haza ezen szavára érzéketlen nem maradt 's ezen kellemetes sürgetésnek nehéz is ellent állani, a' törvényt és igazságot tisztelvén, mindent az Ország törvényjétől akar venni és semmit el nem fogad, a' mit nem az ad. Országunknak törvényjei vagynak, mellyekben a' Királyságra való következés rende meg van határozva. Ha ezek a' törvények megengedik, hogy Ő a' Királyi Széket elfoglalja: akkor kész lesz a' nemes lelkű Portugallus Nemzeten uralkodni. A' tehát a' kérdés: a' törvények szerént igazán Őtet illeti e' a' Portugalliai Korona? Ezen kérdésnek haladék nélkül való megfejtésére vagynak a' Rendek egybe hívva "Buzdította továbbá a' Püspök a' Rendeket, hogy a' törvényeket meg hányván vetvén és a' Nemzet Historiáját különösen az 1385-ki és 1641-ki Ország gyűléseit eszekbe vévén, azon bizontalanságnak, mellyben most a' Királyi-Szék lebeg, vetnének véget. — Mit fognak a' Cortesek mondani, alkalmasint egy két nap alatt tudva lesz. Vagy is inkább, minthogy az előre tudva van, — tsak ki fog hirdettetni.

Ugyan azon nap (Jun. 23-kán) egy Végzést adott ki D. Miguel, mellyben mind azok, a' kik az Ő Portugalliába lett megérkezése előtt, mint a' Constitutio ellenségei kiűzettek, hazájokba vissza hívattnak, és elfoglalt jószágaik 's tisztségeik vissza ígértetnek. A' Végzés igen rövid 's ekképpen van: „Minekutánna a' Monarcha fő törvényjei a' bételesítéshez szerentsésen közelítenek: az igazság kívánja, hogy többé azon hűséges jobbágyok ne szenvedjenek, a' kik mint a' nevezett törvények oltalmazói az én megérkezésem előtt büntetés alá vet-

tettek. Jónak találtam azért jószágaikat 's hivataljaikat vissza adadni; és a' kik az említett okból Hazájokat elhagyták, újra visszatérhetnek. E' végre Hertzeg Canaval az én Kabinéti Ministerem a' szükséges parantsolatokat adja ki. Ajuda Jun. 23. 1838. D. Miguel"

Lisbona Jun. 30-kán. A' Cortesek elesmerték D. Miguelt Portugalliai Királynak és az Atyja VI János törvényes Követőjének. Ennek következtében D. Miguel felvette a' Királyi nevet. Az Austriai, Anglus, Frantzia, Burkus, Orosz és Hollandus Követek gyűlést tartván meg határozták, hogy Lisbonát oda hagyják. A' Pápa Nuntiusa ott marad ugyan némelly Egyházi ügyes bajos dolgok miatt, de hivatalát felfüggesztette. A' Spanyol Követ nem akar el menni; újabb útasítást vár Udvarától.

B r a s i l i a.

Az idei Ország gyűlés Május 3-kán nyitott meg Rio Janeiroban. A' megnyitó Tsászári Beszéd a' következő volt: „A' Brasiliai Nemzet Méltóságos és érdemes Képviselői! örömmel jelentem, hogy az Europai Hatalmasságokkal barátságos egyet értésben vagyunk, melly napról napra erősödik. Most már az Orosz Tsászár is elesmerte ezt a' Tsászárságot; hasonlóan a' Szász Király; egyedül a' Madriti Udvar az Európában, melly ezt még el nem esmerte. A' Nagy Britanniai és Burkus Országi Királyokkal Kereskedési Egyesség szerzetett. A' mit az 1826-ki Ország gyűlés megnyitásakor ígértem, a' Portugalliai Koronáról való lemondás eránt: ezen ígéreteket tellyesítettem. — Hasonló barátságos egyetértésben van Birodalmunk az Amerikai Szárazföldi Országokkal is. A' Buenos-Ayresi Köz Társasággal alkudozásban vagyok a' békességnek, a'

mint azt az én Koronám méltósága kívánja, a' szerént való megszerzése eránt. De ha ezen Köz Társaság az elébe feltett igazságos és mérséklett ajánlásokat el nem fogadná: akkor, bár melly nagy fájdalomra legyen is ez az én Tsászári szívemnek, kéntelenek leszünk a' háborút folytatni és kettőztetett erővel vinni. Ez nékem változhatatlan akaratom, 's reményem, hogy a' Gyűlés is a' Nemzet ditsősége feltartását hasonlóképpen óhajtja. — A' mi a' Birodalom belső dolgait illeti; mindenütt béke és tsendesség uralkodik; a' honnan azt kell hinnem, hogy a' Constitutionalis Monarchia Nálunk bámulásra méltó módon megerősödött. Különösen figyelmeztetem a' Rendeket a' Finantzialis és Törvény széki dolgok elrendelésére. A' Ministerek számot fognak adni az Igazgatás különböző ágairól. Én a' Gyűlés böltsességétől és törvény szeretésétől egy akaraton való lételt és költsönös bizodalmat várok, mint a' mitől függ a' Constitutionale Systema, a' Nemzet java 's az én Tsászári Székem ditsősége. — A' Gyűlés meg van nyitva. (Aláírás) Constitutionalis Tsászár, és Brasilia örökös Védelmezője.

Nagy Britannia.

Az Irlandiából (Clare Megyéből) jött újabb tudósítások szerént az O'Connell Ur elválasztatása hírével igen hamarkodtak a' Londoni Ujságlevelek. Jul. 1-ső napján nem lett vége még a' választásnak. Estve hat órakor 200 voksa volt O'Connell Urnak, a' vetélkedő társának Fitzgerald Urnak 194. A' voksolás másnap egész nap tartott. Jul. 3-kán O'Connell Urnak 1820 (Fitzgerald Urnak 842) voksa volt: de még akkor nap sem lett vége a' dolognak. — Dublinban bizonyosnak tartják, hogy O-

Connell Ur választatik el a' Megye Képviseelőjévé, 's nagy készülétek tételnek fogadására.

Jul. 4-kén Londonban gyűlést tartott azon Aktziás Társaság, melly a' Tunnel költségeit viszi. A' Gyűlésen jelen voltak a' Cambridgei, 's Wellington Hertzegek. Az Elölülő Pallmer Ur (Parlamentbéli Követ) a' két Hertzeg megjelenését úgy nézte, mint szerentsés elő-jelt azon dolog kimenetelére, melly a' Társaságot felgyűjtötte. Arról vólt szó, mit kelljen a' hátra lévő költségek könnyebb vitelére tselekedni. A' tőke pénz állott 200,000 font sterlingből; most újra ennyi kell, míg a' Föld alatti út egészen kész lehet. Tulajdonképpen magára a' Tunnelre csak 98 ezer font st. kell. A' többi a' Tunnel kezdeténél eső Fundusok meg vételére és a' szükséges épületeknek (a' Tunnel mindenik végén) felállítására való lesz. Hertzeg Wellington azt tanátsolta, hogy e' végre Subscriptio nyittassék meg. Ezen javallás köz akarattal elfogadott, 's a' Subscriptio ott helyben megnyittatott. A' Cambridgei Hertzeg 500 f. st. Hertzeg Wellington 500, Gróf Aberdeen 500, Pallmer Ur 500 f. st. írtak fel.

Jul. 5 kán az Alsó Házban azon Esendező-levél vétetett fel, mellyet a' Hadi szeres Fábrikák adtak bé az eránt, hogy azon tilalom, mellynél fogva a' Nagy Britanniai jobbágyoknak nem szabad az idegen Országokbeli hadakozó feleknek hajót építeni, töröltessék el. Baring és Huskisson Urak igazságosnak ítélték a' kérést; annyival is inkább, mivel ez a' törvény egyedül a' Spanyol Király kérésére hozattatott. Ez az Ülés arról nevezetes, hogy Wynn és Wilson Urak egymással keményen öszveháborodtak. Peel Ur azt találta mondani, hogy ha majd a' Törököknek és Görögöknek

hajókat készítenek Angliában, könnyen megeshetik, hogy Rabló hajókat fognak készíteni. Erre Wynn Ur — egyik szó a' másikat hozván — a' többek közt azt mondá: hát azok az Anglusok, a' kik az idegen Országbeli hadakozó felekhez menvén, időtöltésből, a' háborúban részt vesznek, nem valóságos kibérlett gyilkosok e'? 's miért nézi azt el az Országló Szék? Melyre Wilson Ur azt a' megjegyzést tette, hogy e' szerént Wynn Ur is (Minister lévén abban az időben mikor a' szóban lévő törvény a' Spanyol Király kérésére hozattatott) hasonlóan kibérlett embere volt a' Spanyol Udvarnak. Ebből tüzes szó váltás kerekedett. Végre Peel Ur vetette magát közbe, 's le tsendesedtek. — A' be nyújtott Esendező levél kinyomtattatik. A' Felső Házban semmi nevezetes sem fordult elő.

Nápoly Ország.

Nápoly Jul. 5 kén. A' múlt Hónap utolsó napjaiban nagyon megzavarta a' köztsendességet egy Haramia társaság, (melly nagyobb részént a' régi Carbonárikból állott öszve) és Palinuróban Salerno mellett az egész ott körül belől eső vidéken nagy félelembé ejtette a' lakosokat. Katonaság menvén ki ellenek, a' Hegyek közzé elszéledtek. De reményljük, hogy nem sokára kézre kerülnek.

Magyar Ország.

Hijánosan és hibásan közöltetvén velünk Jun. 20-dikáról a' Komárom Vármegyebeli Tisztek választásának előadása, úgy, mint az a' M. Kurír 50-dik száma alatt kijött: most azt megjobbítva újra kiadni szükségesnek tartjuk.

Komáromban Jun. 17-dikén és 18 dikán tartatván a' Vármegye 'Építő-

széke választás által, a' következő Urak lettek Megyebéli Tisztek, ú. m.

1-ső Al-Ispán: Pázmándy Di-
nes. 2-dik Al-Ispán: Kürthy Lajos.

Fő Jegyző: Ghyczy Rafáel. Al-
Jegyzők: 1-ső Fő Jegyzői Tzimmel,
Végh Antal. 2-dik: Hunyady Lajos.
Tiszteletbeli Al-Jegyzők: Kürthy Im-
re; Szabadhegyi Mórítz; Csúzy
Károly; Karcsey 'Sigmund. — Level
Tárnok, Nagyváthy Vendel.

Fő Adószedő: Bóday János.
Számvevő: Závody Ferentz.

Fő Ügyvédő: Kürthy Aloyz.
Al-Ügyvédő: Szathmári Tóth Dániel.

Az Udvardi Járásban Fő-Szol-
ga Bíró: Ordódy Vincze. Al-Szolga
Bírák: 1-ső Király Ferentz; 2-dik
Kürthy István. Esküdtek: Horváth
Flórián; Rozsos László; Jókay 'Sig-
mond. — Al-Adószedő: Heldt Ignácz.

A' Tsallóközi Járásban: Fő
Szolga Bíró: Zámory Elek; Tiszte-
letbeli Fő Sz. Bíró: Pázmán János. Al-
Szolga Bírák: 1-ső Missics Elek; 2-
dik Balogh Ferentz. — Esküdtek: Peőcz
Jó'sef; Csorba Károly; Kolmár La-
jos. — Al-Adószedő: Bankó Mihály.

A' Tatai Járásban: Fő-Szolga Bí-
ro Konkoli Thege Sándor; Al-Sz.
Bírák: 1-ső Fő Sz. Bírói rangal: Erős
Jó'sef; 2-dik Nyíkos Beniamin. —
Esküdtek. Morvay Imre; Sárközy
Jó'sef; Hunady Jó'sef. — Al Adószedő
Miskey Lázár.

A' Gesztesi Járásban: Fő Szol-
ga Bíró: Milkovics Antal; Al Sz. Bí-
rák: 1-ső, Húszár Ferentz; 2-dik Tha-
ly Lajos. — Esküdtek: Pálffy 'Sig-
mond; Fogthöy 'Sigmund, Pázmán
'Sigmund. — Al-Adószedő Pulay Gábor.

Katonai Fő Biztos: Zámory
György; Középponti (Centralis) Biztos,
Aranyosi Pál, Al-Sz. Bírói rangal.

A' mostanit megelőzőtt Tisztválasz-
tás 1817-ben tartatott. A' mostani Tiszt-
újítás rendes megtételése végett ele-
ve készült hiteles öszveírás szerént van
az Udvardi Járásban 485, a' Tsalló-
köziben 2127; a' Tataiban 162, és
a' Gesztesiben 806 szavazó Nemes.

Debreczenből. A' f. Julius Hó-
nap 9-dike és 10-dike nevezetes öröm nap
volt Ns Sz. R. Debreczen Városára néz-
ve. 9-dikben ment véghez a' Ns Városi
Tiszti Kar Választása, Mélt. Kamara-
Tanátsos Semsei Semsey Jób, mint
ezen végre Kegyelmesen meghatalmazott
Királyi Biztos Úr Ö Nagyságának igaz-
gatása és előlülése alatt. Előbb a' Ns Kül-
ső Tanátsban megüresedett helyek kipó-
tolódván, Biróvá a' voxok szembetűnő
többségével a' Senatus leg idősbb, közön-
ségesen tisztelt, igen érdemes tagja, Tek.
Rakovszki Dániel Úr; Senatorokká
Tek. Poroszlai Fridrik Úr, Fő-Jegyző,
T. Dömsödi Gábor Úr; Első Al-Jegyző,
Tek. Simonfi Dániel Úr, az előtt Fő
Fiscalis, és Ns Kenessei Mihály Úr,
a' Ns választott Hites Polgárok között;
Fő-Jegyzővé 2-dik Al-Jegyzőből Tek.
Nagy Sándor Úr; Első és 2-dik Al-Jegy-
zőkké Prokátor T. Deretskei Jó'sef
és Vámosi Károly Urak választattak.
A' Polgármesterségben közakarattal meg-
erősítettett a' szép mesterségek 's embe-
rek szeretetéről az egész Hazában esme-
retes Tek. Fáy János Úr; hasonlókép-
pen a' Népszószóllóságban T. Rémeri Mi-
kó Mihály Ur. A' Tisztválasztás reggeli
8 órától fogva délutánni 1 órára végbe
menvén, valamint az Isten segítségül
hívásával kezdődött, úgy háláadó Isteni
tisztelettel rekesztetett bé, mind a' Cath.
mind a' Ref. Templomban. Következett
a' Fehérló nevű Vendégfogadóban a' Vá-
rosi Tek. Tiszti Kar által mintegy 140

mindenféle rendből, rangból és karból való előkelőbb személyekre adott nagy ebéd. Melly felett, mint szintén

Következő nap, az az Jul. 10-kén a' Nagy Erdei új tágas Ferdő és mulató házban, a' Mélt. K. Biztos Ur által, ugyan annyi személyekre adott igen gazdag, igen pompás, mindenféle válogatott étkekkel és borokkal rakott, de mindenek felett Magyar szívességgel és vig kedvel fűszerezést ebéd felett, fel állván legelőbb is maga a' Mélt. K. Biztos Ur, és, a' harsogó mu'sika megszüntetésével, poharát kezébe vévén, ivott először ugyan a' minden jónak, szépnek, nagynak, valami hazánkban van, közelebb a' jelenvaló örömnök áldott Kútfejéért, Ő Ts. K. Felségéért, a' mi Legkegyelmesebb Fejedelmünkért; azután Hazánk Édes Annyáért, a' Felséges Királynéért; Ő Ts. K. Fő Hertzegségéért a' Korona Hertzegéért; az egész Ts. K. Felséges Uralkodó Házért; majd Nádor Ispány Ő Ts. K. Fő Hertzegségéért és Felséges Hitveséért, nem különben Fő Hadi Kormányozó Ferdinánd K. Fő Hertzegéért, mindhármójokért, több halhatatlan érdemeik között, mint édes magyar Nyelvünknek is tudóiért, betsülőiért és ritka pártfogóiért; azután Országunk minden Nagyjaiért, azok közt nevezetesen a' Nagy Mélt. Ország Bírāja, Fő Tárnok és a' Fels. K. M. Kamara Elölülője Ő Excellentiájokért és a' Mélt. Pers. Ur Ő Nagyságaért, 's különösen Ő Excellentiájoknak és Ő Nagyságának ritka Magyar érzésű, Magyar nyelvű Hitveseiért, mint követésre méltó magas példákért; 's úgy tovább minden, a' nemzeti pallérozodást szerető, előmozdító Fő Magyar Aszszonyságokért, ezek között nevezetesen a' Pesti Aszszonyi Egyesület köz tiszteletben lévő Mélt. Elölülőjéért; és ama Külföld szülte, de szíve, nyelve, gondolkozása által Magyarra 's köz tisz-

telet tárgyává lett Fő Aszszonyságért, a 2 Báró Vayak Annyáért. Nem felejtkezett el a' Mélt. K. Biztos Ur az általa megújított Ns Tiszti Karról; a' jelenlévő Mélt. Fő Tiszt. minden Rendből való Uri vendégekről: Kiktől viszont a' M. K. Biztos Urnak, úgy szintén távollévő, de a' tisztelet szárnyain jelenvalóvá tett nemes szívű Grófnéjának, 's egész Mélt. Házának életéért, 's virágzásáért, számtalan öröm poharak ürítették: 's ez, mint sok hasonló alkalmatosságokkal, nem tsupa szokásból, melyben semmi része a' szívnek, hanem a' M. L. Biztos Ur eránt való igazi tiszteletből és háladatosságból, kinek szelídsége, nyájassága, a' reá bízott nagy munka végrehajtásában kimutatott egyenessége és böltsesége minden szíveket magához hódított. A' 2-dik napnak különösen némű némű innepi színt adott az erdőre gyülekező mindenféle látni és hallani kívánó népnek sokasága, melly az ezen valóbakies, de eddig kevésbé betsült 's látogatott helynek a' M. K. Biztos Ur által adott megkülömböztetést, úgy tekintette, mint annak némű némű felszenteltetését, 's a' reá felderülendő jobb jövőnek előpostáját. A' minthogy az Új Fő Bíró Ur, 's a' jelenlévő több Tiszti-társai, kik a' gondviselések alá bízott népnek ártatlan gyönyörűségéről, a' mennyiben az a' köz jóval megegyeztethető, gondoskodni kötelességeknek esmerik, akkor mindjárt, megértvén a' köz óhajást, ígéretet tettek ennek a' nálunk egyetlen egy mulató helynek jobb karba lejendő helyhez tetése eránt. A' Közönség várja ezen ígéretnek minél előbb betelyesedését, a' M. K. Biztos Urra pedig, és új Tisztviselőire onnan felyülről áldást és minden jót kíván.

Szepsiből, Abaúj Vármegyében. Azon természeti borzasztó tünemény, mellyről

mellyről a Magyar Kurír 50-dik, és a Hazai történetek tudósítója 49-dik számok alatt említést tettek, sokkal érzékenyebben, 's kettős tsapások következésével érdeklette két esztendő előtt rettentő tűz által sajnos inségre jutott Városunk lakosait. Nemes Megyénkben kebelezett Felső Metzentsőf hegyes, és zsviatag környékeit a' felhő szakadások, és föld gyomrából magát kitoló, koporsókat kihányó, a' házak udvarain forrásokat szülő özön víz, ellent állhatatlan dühösséggel rohanván Alsó Metzentsőfre, Jászóra, Hétenyre, útjában házakat, hidakat, gátokat tört, rontott, 's mindent magával ragadván, a' mezőn munkálkodó Polgár társainkat meg nem előzhető sebességgel lepte meg; a' pallókat, és a' hidat elsepette. Kik hajlékokba vissza nem jöhetvén, a' malmok, tsűrök, fák tetején az előttök álló vízben elveszés veszedelmei között kerestek menedék helyet. A' harangok félre vonattak, az itt kvártélyozó Vilhelm Burkus Király nevét viselő lovas ezred Fő Strá'samestere T. Kukuléta Mátyás Ur lármát fúvattatott, és a' század Kórmányozóval Márffy János Kapitány, Vallentsits Antal Fő Hadnagy és Gróf Bethlen Ferentz Alhadnagy Urakkal a' szerentsétlen lakosok védelmére, kiknek házaikba ablakokon a' víz behatott tüstént olt termettek. A' Nemes Katonaság munkálatos szorgalmatossága, mellyel a' vízbe lévő házokból a' lakosok bútjorait kiszabadítani törekedtek, soha elegendőképpen se meg nem dítsérhető, se meg nem köszönhető. El nem mellőzhető itten, hogy midőn a' parton állókhoz, a' tsűrökön, és fákon lévő halálos inségre jutottak segítségért reménykednének, egy nevendék leány látván, hogy a' mellette lévő tsürt a' víznek dühössége bolygatni kezdené, letérdelt a' tsür tetején, és a' parton álló Szüléit szabadítására hívta. A' szeren-

tsétlenek, és jelenlévő Szülék és atyafiaik érzékeny jajdulásaira Fő Hadnagy Vallentsits Antal Ur megindulván és a' szánakodásig megilletődvén, levetkezett, és négyszer ugratott tulajdon lován az árvízbe, hogy ló háton a' másik partra kiverelkedvén a' veszedelemből kihordhassa a' halállal tusakodó ember társait; de mindannyiszor a' víznek sebes folyása lovát vissza fordította. — Tovább terjedt még a' tisztelt Tiszt Urak gondoskodások, mivel a' Századnak, más, Somogyiban lévő szárnya, a' híd elszagattván, segedelemre nem jöhetett; mert szomszéd falukra, emberekért, és szekerekért lovas Katonákat küldöttek el, mint egy mennyei előre való látással, mivel a' város alsó része vízben úszván, a' felső részében, hol két esztendők előtt 149 épületek égtek meg, ugyan ekkor egy szegény Özvegy házába a' menkö béütvén, azonnal két házat lángba borított, és a' leg veszedelmesebb következésnek fenyegetésével a' várost meglepte volna, ha a' Ns. Katonaság álmétkodtató gyorsasággal, a' Tiszt Urak magok is a' házak tetején lévén, három házat egy egy tűz oldaláról le nem rántottak volna. Az Özvegy a' ház közepén ájulásban volt elterítve, kihez mivel az ajtón közelíteni nem lehetett, Vallentsits Fő Hadnagy Ur kezeivel az ablakot rátörte, 's azon egy Káplárral együtt bement, és az ablakon húzták ki a' szegény Özvegyet. A' tüzet, a' megérkezett Falusiak segítségével megszüntették, a' Nemes Katonaság egész éjjel ör állói helyheztetésben készen állott. Az árvíz Szepsiből Bodolónak, Somogyinak, Pédernek rohanván a' Bódva mentében a' szántó vetőket végső inségre juttatta. E' vidéknek illy gyászos helyheztetésében, Járásunk atya fáradhatatlan munkásságú, szeretett, és tisztelt Fő Bíránk Bizáky Puky Antal Ur, véle született esméretes buzgóság-

gal mindent véghez vitt, hogy a' vízből kifogott vagyon tulajdonosihoz vissza térítessék. A' járhatatlan utak igazítottak, a' hidak építettnek, a' megkárosított emberek a' lehetőségig gyámolítottak. — E' gyászos sors Megyénknek több vidékeit is meglepven, azokat földi gyümölcstől megfosztotta.

Magyar Ország Vármegyéinek Mappáiról.

Az Újság megrendelése alkalmatosságával Érdemes Olvasóim közül többen tudakozódván a' Vármegyék Mappái felől; élémbe tett kérdéseikből úgy látom, hogy azok még sem annyira esmeretesek a' két Magyar Hazában, mint gondoltam. Minthogy tehát egyébaránt is feltett szándékom volt ezen Mappák kiadatásuk felől némelly emlékezetre méltó jegyzéseket közre botsátni; azt ezennel teljesítem, 's egyszersmind az élémbe tett kérdésekre is felelek. — Bővebb megvilágosításra szükségesnek tartom a' dolgot eleitől fogva érdeklenni.

II. Jó'sef Császár országlása idejében a' Török háború kiütvén, Görög és Kerekes igen érdemes Hazánkfiái Hadi Történetek nevezet alatt adtak ki Bétsben Magyar Újságot, melly mellett számos kimetszett Rajzolatokkal és Mappákkal kedveskedtek Olvasóiknak. Elmulván a' háború, az Újság nevét Magyar Hírmondóra változtatták. E' mellett ismét jártak Mappák, mellyek a' kiütött Frantzia revolutio és háború folyása alatt a' had mezejét ábrázolták. Később azon hazafiúi szerentsés gondolatra jöttek a' Kiadók, hogy Magyar Ország Vármegyéinek Mappáit metszessék ki lassanként 's ezekkel kedveskedjenek az Újság Olvasóinak. Elkezdődött tehát 1796-ban a' nagy és nehéz munka, mellynek végrehajtása leírhatatlan nehézségekkel és akadályokkal volt öszveköttve; de azokat az igaz hazafiúi szent tűz, a' Nemzetnek használni kívánó tartós buzgó igyekezet mind meggyőzte. Megfosztván a' halál 1800-ban Kerekes társától 's barátjától Görög Hazánkfiát, az Újság szerkeztetésre segédül többen ajánltattak; kiknek száma között lenni nekem is szerentsém volt. Ez eránt tehát több rendbeli levelek küldettek Lötsére, a' hol én 1796 óta az Evang. Gymnasiumban, mint rendes Professor, Természeti Históriát és Erköltsi Tudományt tanítottam. De én 1799-ben, (mint ez az 1800-ban Posonban kiadatott Kisded Magyar-Német Szókönyvemnek Előbeszédében le van írva), a' Nagy Méltos. Kir. Helytartó Tanátstól engedelmet nyervén arra, hogy Magyar és Erdély Országban, tudományos tekintetben esztendeig utazhassak, 's a' nevezett Gymnasium Igazgatóitól is ennyi időre elbotsáttatván; minthogy utazásbeli hollétem bizonytalan volt, az említett leveleket 1800-ban, tsak November elején, visszatértem után vehettem. Az alatt néhai Kömlei István Úr, a' Szükségben Segítő Könyvnek egykori Fordítója hívatott fel Munkátsról, ki a' Hírmondó szerkeztetését betegeskedése miatt tsak kevés ideig folytathatta, 's már 1801-ben visszatérvén Munkátsra, ott tsak hamar meghalálozott. Én ugyan ezen 1801-nek elején Bétsbe jöven, az Újság redactiójában a' betegeskedő Szerkeztetőnek segítségére voltam; de leginkább a' Vármegyék Mappáinak készítése mellett dolgoztam. Vissza menvén néhai Kömlei Úr Munkátsra; a' Hírmondó szerkeztetését vettem által, mellyet mintegy esztendeig folytattam, midőn azt néhai Császár Jó'sef vette által; én pedig újra a' Mappák kiadásával foglalatoskodtam. Ez előttem annyival kedvesebb volt, mivel a' mellett feltett tze-

lomra is, egy Német-Magyar és Magyar Német Lexicon készítésére, időt fordíthattam. — Ekkor már ú. m. 1802-ben olly bő és drága Mappa gyűjteménnyel bírt Méltóságos Görög Úr, hogy részszerént a' Vármegyéktől küldetett külömbféle nagyságú Mappákból, részszerént a' birtokos Magyar Uraságoktól nyert 's felmért Uradalmak rajzolataiból két tanult Földmérők és rajzmesterek folyvást a' Vármegyék Mappáinak reductióján dolgoztak; kiket e' végre a' nevezett Méltóságos Úr több esztendeig rendes fizetéssel tartott. Ugyan ezen esztendő vége felé történt, hogy néhai Lipszky Májor Úr látván a' szép gyűjteményt és a' metszés alá már elkészült Vármegyék rajzolatainak nagy számát, kérte Méltóságos Görög Urat, hogy mivel ő Magyar Országnak közönséges Mappáját szándékozik készíteni és metszésben kiadni, engedné meg, hogy a' rajzolatokat, mellyek még kimetszve nem voltak, olajos papírosra itt lemásoltathassa. Nemtsak ezt nyerte meg a' Májor Úr, hanem több Vármegyék helységeinek, pusztáinak 's a' t. Járásonként Abéce rendbe szedett Lajstromait is a' leíratásra. E' szerént a' kimetszett Mappákkal együtt harmintz egynehány Vármegyék kész rajzainak birtokába jutván Lipszky Májor Úr, ez valóban felette nagy segítségül szolgálhatott arra, hogy Magyar Ország földképét kilentz táblán már 1804-ben közre botsátani elkezdhette.

Azomban a' Ts. K. Kamarás és Udvari Tanácsos Méltóságos Görög Úr ki ekkor 's több esztendők óta már Hertzeg Eszterházy Pálnak, az Austriai Ts. K. Udvar most Londoni Nagy Követének Nevelője volt, 1803-ban Ő Tsászári Királyi Felsége által Jó'sef Ts. K. Fő Hertzeg nevelésére kineveztetvén; noha a' Magyar Hírmondó lenni megszűnt; teljes elhatározása volt a' Méltóságos Úrnak, hogy segedelme által a' Vármegyék Mappáinak kiadatása az én felvígyázásom alatt folytattassék. —

A' ki meggondolja, melly sokba kerül tsak egy Mappának is rajzoltatása és kimetszetése, és hogy itt hatvankét Táblához a' megkívántató rajzolatokat tartós fáradozással kellett még először öszveszedni 's azokból egészeket készíttetni: világosan láthatja azon nagy áldozatot, mellyet tsak az a' Hazafi vihete Hazája oltárára, a' kit állandóul Nemzetének szeretete lelkesítvén, annak javára élni ditsőségnek tartotta. — De valóban felyül is haladta volna a' Magyar Atlás kezdőjének erejét, a' tetemes költségek miatt, annak kiadása és végrehajtása; hanemha a' Hazafiúi igyekezetnek Nagyjaink között is hathatós előmozdítóji találtattak volna. Ezeknek Neveit az egyes Mappák emlékezetben fenntartják. Közöttök fénylik az elfelejthetetlen F e s t e t i t s G y ö r g y, Hazánk egykori jóltévő Moecenása.

Az egész Magyar Atlás végre a' hozzá tartozó Repertoriummal együtt 1811-ben elkészült. — De minekelőtte ez megesett, az Atlás Réztábláinak és Rajzolatainak Tulajdonosa 1808-ban engemet egy szint olly váratlan, mint nagylelkű tétével lepett meg, midőn azokat nekem ajándékozni méltóztatott; mellyel nemtsak tiszta hazafiúi tzélját a' munkának kiadásában nyilván megbizonyította; hanem azt is, hogy egy familiát nemes lelkű módon boldogíthatni gyönyörködik. — Ezeket tiszta szívbéli háládatosságból feljegyezni 's ez által emlékezetben hagyni, részemről szent kötelesség.

Hogy a' Magyar Atlás megjelenése Külföldön is sokaknak figyelmét magára vonta, 's Nemzetünknek e' részben díszére vált, több példák előhordásával bizonyíthatnám. Elég legyen itt a' következőket említeni. A' Bétsi Congressus al-

kalmatosságával Ő Felsége az Orosz Tsászár több Velin papírosra nyomtattatott Exemplumot parantsolt tőlem vétetni. Ezernyoltzszáz tizenhatban a' mostani Anglus Király, akkor Országló Királyi Hertzeg, hat Velin papírosú nyomtatványt rendelt készíttetni, Magának, négy Kir. Hertzeg Testvéreinek és az Orleansi Hertzegnek számára, (ki akkor Londonban mulatott). Így a' Berlini Udvarnak ez előtt itten volt Követe, most Státus Minister Báró Humboldt és Báró Grempp itten volt Würtembergi Követ Urak a' Magyar Átlásból már több Nyomtatványokat vitettek.

Ajánlhatja a' Magyar Átlást az is, hogy ennek Mappái kiszínelve egyenként tsak 12 krajtzáron adatnak, 's így a' 62 Táblából és 9 regal árkus Repertóriumból álló egész Átlás 14 for. 24 kr. ezüstben egyszerre vagy egyenként is és lassanként könnyen megszerezhető.

Az igaz, hogy a' Vármegyék Mappái nem egy mérték (Scala) szerént vagnak reducalva, és ez híjánosság. De a' ki meggondolja, hogy a' Vármegyék nagysága egymástól felette különböző, annyira, hogy midőn Torna Vármegye tsak 10 □ mértföldet foglal magába, a' legnagyobb Vármegye Bihar 200 □ mértföldnyire terjed ki: azt is könnyen által látja, hogy ezt ilyen formában egy mérték szerént kiadni nem lehetett.

Ahoz képest, hogy ezek a' Mappák eleitől fogva igen kelendők voltak, 's némellyeknek rezei vagy elkoptak, vagy pedig az időhöz képest jobbításokat kívántak; nagy része a' Vármegyék Mappáinak újra is kimetszetett. Még tsak a' van hátra, hogy az Országhoz visszakaptsoltatott tengerparti Vidéket és öt határörző Regementek Mappáit is, hogy a' Munka egész legyen, kiadhassam.

Most az egész Átlás 62 Táblából áll, ezek azok: Titulus, Jegyek Magyarátja, Magy. Ország közönséges Mappája, 46 Magyar - 3 Horvát-, 3 Tót-Országi vagy Slavoniai Mappa, Határörző 7 Regement. A' hozzávaló Repertorium ára külön 2 ezüst forint.

Minden Érdemes Olvasóim érjék meg velem együtt, ohajtom; hogy ezen Bétsi Magyar Újság mellett a' Magyar Átlás minden Mappáival mindnyájoknak kedveskedni szerentsém lehessen.

M á r t o n J ó ' s e f Professor.

Régitske ugyan a' történet; de minthogy a' nemes Tettnek emlékezetét több Költők próbálták versezetekkel örökíteni, sőt a' mult hónapban is jelent meg e' felől németül egy szép versezet a' Luna nevű Zágrábi Újságban; magyarul pedig tudunkra még senki sem tett benne próbát: míg más szerentsébben eltalálná az előadást, mi is próbát teszünk vele.

N e m e s l e l k ű V i t é z e k.

Jó'sefet *) a' Törökök bekeríték, 's élte veszélyben
Forga, de hat mérész Húszár útat nyita karddal,
'S fegyverek a' Tsászárt fogságból megszabadítá.

„Kik vagytok fijaim? méltó fejedelmi jutalmat

Hogy vegyetek tőlem“ — „Magyarok“ — 's nyargalnak el onnan.

*) II Jó'sef Tsászárt, Mehádiánál a' Török háborúban.

Szerkeztető és Kiadó M á r t o n J ó ' s e f, Professor. (Landstrasse Nro 65.)

Nyomtató Haykul Antal. (Obere Bäcker-Strasse Nro. 752.)